

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžo/98/2015
Identifikačné číslo spisu:	1013200420
Dátum vydania rozhodnutia:	22.03.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Morava
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:1013200420.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Moravu a sudcov JUDr. Petry Príbelskej PhD. a JUDr. Jarmily Urbancovej, v právnej veci navrhovateľa: Bc. Ing. F.J., nar. XX.XX.XXXX, bytom M., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, kancelária Bratislava, Nám. Slobody 12, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu sp.zn. 160/2013 (1N 3953/12), Ev.č. 6120/2013 zo dňa 14. februára 2013, konajúc o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 4Sp/25/2013-31 zo dňa 4. marca 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 4Sp/25/2013-31 zo dňa 4. marca 2015 p o t v r d z u j e.

Navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) napadnutým rozsudkom potvrdil podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „O.s.p.“) rozhodnutie odporcu napadnuté opravným prostriedkom a navrhovateľovi nepriznal náhradu trov konania.

Napadnutým rozhodnutím odporca nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci podľa § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z.z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“) vo veci zastupovania navrhovateľa v konaní voči Slovenskej republike o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 50 000,- € vzniknutej pre prieťahy v konaní sp.zn. 8C/456/1995 vedenom na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „konanie vedené na OS BA III“) a to z dôvodu nesplnenia kumulatívnej podmienky podľa § 6 ods. 1 písm. b/ zákona o poskytovaní právnej pomoci, t.j. podmienky vylúčenia zrejmej bezúspešnosti sporu. Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že navrhovateľ požiadal o poskytnutie právnej pomoci vo veci náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 50

000,- € voči SR - Ministerstvo spravodlivosti SR, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 6C/138/2012. Žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy navrhovateľ odôvodnil vzniknutými prietiahmi v konaní sp.zn. 8C/456/1995, ktorých existenciu potvrdil aj samotný Okresný súd Bratislava III, na dôkaz čoho navrhovateľ priložil k žiadosti upovedomenie Okresného súdu Bratislava III o spôsobe vybavenia sťažnosti zo dňa 10.12.2009. Ďalej v žalobe navrhovateľ uviedol, že vecne príslušnému ministerstvu doručil dňa 14.05.2012 návrh na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Podľa kópie právoplatného rozsudku bolo v konaní vedenom na OS BA III právoplatne rozhodnuté dňa 14.05.2009. V spise sa ďalej nachádza návrh na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody doručený ministerstvu dňa 17.05.2012 tak, ako preukazuje pečiatka na dokumente a oznámenie ministerstva k žiadosti zo dňa 12.11.2012, podľa ktorého žiadosti nebolo vyhovené z dôvodu, že nebol preukázaný ani nesprávny úradný postup v konaní vedenom na OS BA III, vznik, rozsah ujmy, ako ani príčinná súvislosť medzi namietaným postupom súdu v konaní a vznikom navrhovateľom tvrdenej ujmy.

Krajský súd uviedol, že námietka že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu nie je dôvodná, pričom vychádza z nesprávneho pochopenia slovného spojenia. Slovné spojenie „zrejma bezúspešnosť“ znamená, že už na základe zbežného posúdenia sporu možno dospieť k záveru, že žiadateľ bude v spore neúspešný. Slovné spojenie vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporu logicky znamená, že možno predpokladať úspech v predmetnom spore. Ak teda odporca v napadnutom rozhodnutí konštatoval, že v predmetnej veci v ktorej navrhovateľ požadoval poskytnutie právnej pomoci nebola vylúčená zrejma bezúspešnosť sporu znamená to, že predmetný spor posúdil ako spor v ktorom navrhovateľ pravdepodobne nedosiahne úspech. K námietke nesprávneho právneho posúdenia krajský súd uviedol, že táto nie je dôvodná. Konanie vo veci vedené na OS BA III bolo právoplatne skončené zamietnutím návrhu dňa 14.05.2009. Navrhovateľ podal na Okresný súd Bratislava I voči SR - Ministerstvo spravodlivosti SR žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy, datovanú dňa 13.11.2012. Dňa 14.05.2012 navrhovateľ (kópia emailu) odoslal na adresu tlacove@justice.sk dňa 14.05.2012 o 21:37 hod. žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Dňa 17.05.2012 doručil osobne na MS SR písomnú žiadosť o predbežné prerokovanie nároku. Ministerstvo listom z 12.11.2012 navrhovateľovi oznámilo, že jeho žiadosť nie je dôvodná. Žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy podaná na OS BA I je datovaná dňa 13.11.2012, teda po doručení negatívneho stanoviska ministerstva. Predmetná žaloba je žalobou ktorá spadá pod režim zákona zodpovednosti za škodu. Rozsudok v konaní vedenom na OS BA III nadobudol právoplatnosť dňa 14.05.2009, teda 3-ročná premľacia lehota začala plynúť dňom 15.05.2009 a skončila dňom 15.05.2012. Navrhovateľ podal žalobu na súde až 13.11.2012, teda po uplynutí trojročnej lehoty. 3-ročná premľacia lehota neplynie podľa § 19 ods. 3 zákona o zodpovednosti za škodu počas predbežného prerokovania nároku podľa § 15. Beh premľacej lehoty by bol v prípade navrhovateľa prerušený len v prípade, ak by podal žiadosť o predbežné prerokovanie včas (v priebehu tejto 3-ročnej premľacej lehoty). To sa však nestalo, pretože navrhovateľ doručil žiadosť ministerstvu až dňa 17.05.2012. Podľa § 15 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu, nárok na náhradu škody je potrebné vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti. Navrhovateľ písomnú žiadosť doručil osobne ministerstvu až 17.05.2012. Pod tento pojem nie je možné subsumovať zaslanie žiadosti emailom, pretože ide o elektronickú podobu, ktorá sa stane čitateľnou až jej vytlačením, naviac absentuje podpis žiadateľa. Zákon o zodpovednosti za škodu nikde neuvádza, že je možné podať žiadosť elektronickou formou a následne u doplniť do troch dní ako je tomu v § 42 ods. 1 O.s.p.. Ani ostatné námietky navrhovateľa ohľadom ušlého zisku a absencie úradnej pečiatky napadnutého rozhodnutia krajský súd nevyhodnotil ako dôvodné.

Právne odôvodnil krajský súd svoje rozhodnutie ustanoveniami § 6 ods. 1 písm. b/ a § 8 zákona o poskytovaní právnej pomoci, § 15 ods. 1, § 16 ods. 4, § 19 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“).

Výrok o trovách konania krajský súd odôvodnil poukazom na § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. neúspechom navrhovateľa v konaní.

II.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ odvolanie v lehote ustanovenej zákonom (§ 204 ods. 1 O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p., § 250l ods. 2 O.s.p.). Žiadal rozsudok krajského súdu zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie, alternatívne zmeniť tak, že rozhodnutie odporcu súd druhého stupňa zruší a vráti na ďalšie konanie.

Ako odvolacie dôvody uviedol navrhovateľ odňatie možnosti konať pred súdom a nesprávne právne posúdenie naplnenia podmienky zrejmej bezúspešnosti sporu. Uviedol, že odporca nesprávne sformuloval predpoklad, pretože vylúčenie zrejmej bezúspešnosti neznamená, že v spore možno predpokladať len úspech, ale že toto slovné spojenie znamená, že účastník konania v spore môže byť alebo úspešný alebo neúspešný. Bezúspešnosť musí byť jednoznačná, že je už zrejmá na základe zbežného posúdenia veci. V opačnom prípade ide len o možnú bezúspešnosť, čo nepostačuje. Čo sa týka otázky zachovania písomnej formy žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, podľa § 40 ods. 4 veta prvá Občianskeho zákonníka, je písomná forma zachovaná, ak je právny úkon urobený telegraficky, ďalekopisom alebo elektronickými prostriedkami, ktoré umožňujú zachytenie obsahu právneho úkonu a určenie osoby, ktorá právny úkon urobila. Poukazuje na rozhodnutia NS SR pri otázke zachovania písomnej formy podania pri podaní elektronickými prostriedkami bez zaručeného elektronického podpisu sp.zn. 2Sžo/505/2009, 8SŽi/3/2010 a 2SŽi/3/2012. Poukazuje ďalej na Smernicu Európskeho parlamentu a rady 1999/93/ES z 13.12.1999 týkajúcej sa elektronických podpisov. NS SR vyslovil v rozsudku sp.zn. 2Sžo/505/2009 z 18.08.2010 právny názor: „Obyčajnému elektronickému podpisu nemožno síce podľa Smernice uprieť právnu účinnosť, ale ten, kto by ho chcel použiť na právne úkony, by musel dokazovať, že sú splnené náležitosti v zmysle § 40 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka. Navrhovateľ sa na základe uvedeného domnieva, že e-mail, ktorý doručil dňa 14.05.2012 bez elektronického podpisu spĺňa náležitosti právneho úkonu podľa § 40 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka. Z tejto elektronickej správy je možné zachytiť obsah podania a osobu odosielateľa. Navyše navrhovateľ túto žiadosť doplnil písomne v lehote 3 dní per analogiam postupom podľa § 42 ods. 1 O.s.p.. S ďalšími námietkami sa vysporiadal krajský súd povrchne a nedostatočne.

III.

Odporca využil svoje právo k odvolaniu navrhovateľa sa písomne vyjadriť. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil. Uviedol, že nárok žiadateľa vo veci, v ktorej žiadal bezplatnú právnu pomoci bol premlčaný, pričom samo premlčanie práva ako vyplýva z dikcie § 8 zákona o poskytovaní právnej pomoci zakladá bezúspešnosť vo veci.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné a rozsudok je vecne správny, i keď z iných dôvodov aké uviedol krajský súd.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb (§ 244 ods. 1 O.s.p.).

Podľa ustanovení tretej hlavy druhej časti O.s.p. sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych orgánov (§ 250l ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 6 ods. 1 zákona o bezplatnej právnej pomoci fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej

pomoci bez finančnej účasti, ak:

- a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,
- b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a
- c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčísliť v peniazoch.

Podľa § 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihladne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z., nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, ako aj nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je potrebné vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku (ďalej len „žiadosť“) s príslušným orgánom podľa § 4 a 11.

Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z., zo žiadosti musí byť zrejmé, kto náhradu škody žiada, ktorej veci sa týka, titul, z ktorého sa nároku na náhradu škody domáha, akým spôsobom škoda vznikla a čoho sa poškodený domáha. V žiadosti a pri uplatnení nároku na náhradu škody na súde je poškodený povinný uviesť požadovanú výšku náhrady škody a označiť orgán verejnej moci, ktorý mu škodu spôsobil.

Podľa § 19 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z., právo na náhradu škody sa premlčí za tri roky odo dňa, keď sa poškodený dozvedel o škode. Ak je podmienkou uplatnenia práva na náhradu škody zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, plyní premlčacia lehota odo dňa doručenia (oznámenia) rozhodnutia, ktorým bolo zmenené alebo zrušené právoplatné rozhodnutie.

Podľa § 19 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z., lehota neplynie počas predbežného prerokovania nároku podľa § 15 odo dňa podania žiadosti do skončenia prerokovania, najdlhšie však počas šiestich mesiacov.

Z predloženého administratívneho spisu odporcu vyplýva, že navrhovateľ podal žiadosť o poskytnutie právnej pomoci doručenu odporcovi dňa 14.11.2012, kde žiadal o bezplatnú právnu pomoc na zastupovanie v konaní o náhradu škody a nemajetkovej ujmy vedeného pod sp.zn. 6C/138/2012 na Okresnom súde Bratislava I. Nakoľko táto žiadosť bola neúplná, odporca vyzval navrhovateľa na doplnenie žiadosti výzvou z 21.12.2012. Okrem iného bol v tejto výzve navrhovateľ vyzvaný, aby doložil k žiadosti žiadosť o predbežné prerokovanie adresovanú Ministerstvu spravodlivosti SR ohľadom nemajetkovej ujmy vo výške 50 000,- €. Na túto výzvu navrhovateľ predložil odporcovi v správnom konaní kópiu žiadosti (písomnej), z ktorej vyplýva, že tento návrh na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody bol osobne podaný na Ministerstvo spravodlivosti SR dňa 17.05.2012, t.j. po 3-ročnej premlčacej lehote.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na skutočnosť, že v administratívnom spise sa nenachádza a navrhovateľ ani na výzvu odporcu na doplnenie žiadosti o poskytnutie právnej pomoci nepredložil e-mailovú správu z 14.05.2012 s názvom návrh na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody adresovanú tlacove@justice.sk. Túto e-mailovú správu navrhovateľ predložil až v odvolacom konaní k odvolaniu pred krajským súdom. Navrhovateľ pred správnym orgánom - odporcom predložil len písomnú žiadosť - návrh na predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, osobne podanú na Ministerstvo spravodlivosti SR dňa 17.05.2012, t.j. po 3-ročnej premlčacej lehote.

Zásadným právnym problémom v tomto konaní je posúdenie, či nárok navrhovateľa na náhradu škody a nemajetkovej ujmy je premlčaný, čo má vplyv na posúdenie kritéria zrejmej bezúspešnosti tohto sporu a teda nesplnenia podmienky pre bezplatnú právnu pomoc.

Najvyšší súd Slovenskej republiky pre odpoveď na danú právnu otázku musí v prvom rade poukázať na to, že podľa § 15 ods. 1 zákona o zodpovednosti za škodu nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím je potrebné predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku s príslušným orgánom. Ustanovenie § 16 ods. 1 obsahuje náležitosti žiadosti, t.j. musí byť zrejmé, kto náhradu škody žiada, ktorej veci sa týka, titul, z ktorého sa nároku na náhradu škody domáha, akým spôsobom škoda vznikla a čoho sa poškodený domáha. V žiadosti a pri uplatnení nároku na náhradu škody na súde je poškodený povinný uviesť požadovanú výšku náhrady škody a označiť orgán verejnej moci, ktorý mu škodu spôsobil. V odseku 2 tohto paragrafu sa uvádza, že príslušný orgán neprihliada na žiadosť, ak žiadosť nemá náležitosti podľa odseku 1 a poškodený na výzvu príslušného orgánu v určenej lehote neodstránil následky žiadosti.

Na ustanovenia predbežného prerokovania nároku podľa zákona o zodpovednosti za škodu sa primerane nepoužije správny poriadok. Zákon o zodpovednosti za škodu je lex specialis voči Občianskemu zákonníku. Najvyšší súd v tomto prisvedčil navrhovateľovi, že na splnenie písomnej formy žiadosti o predbežné prerokovanie nároku ako právneho úkonu je potrebné aplikovať ustanovenia § 40 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka. Krajský súd preto pochybil, keď uviedol, že takúto žiadosť nie je možné podať elektronicky z dôvodu, že zákon o zodpovednosti za škodu takéto podanie nepripúšťa.

Podľa § 40 ods. 4 Občianskeho zákonníka, písomná forma je zachovaná, ak je právny úkon urobený telegraficky, d'alekopisom alebo elektronickými prostriedkami, ktoré umožňujú zachytenie obsahu právneho úkonu a určenie osoby, ktorá právny úkon urobila. Písomná forma je zachovaná vždy, ak právny úkon urobený elektronickými prostriedkami je podpísaný zaručeným elektronickým podpisom alebo zaručenou elektronickou pečaťou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k právnomu záveru, že e-mailová správa od navrhovateľa bez zaručeného elektronického podpisu, odoslaná dňa 14.05.2012 o 21:37 hod. na adresu: tlacove@justice.sk s predmetom: návrh na predbežné prerokovanie nároku predložená v odvolaní pred krajským súdom nespĺňa atribúty právneho úkonu podľa § 40 ods. 4 Občianskeho zákonníka. Dôkazné bremeno nesie navrhovateľ. Z e-mailovej správy je síce zrejmé, kto ju podáva, avšak nie je zrejmé ktorej veci sa týka, titul, z ktorého sa nároku na náhradu škody domáha, akým spôsobom škoda vznikla a čoho sa poškodený domáha. Taktiež e-mailovú správu nedoručil navrhovateľ príslušnému orgánu - Ministerstvu spravodlivosti SR, ale na adresu tlacove@justice.sk. Navrhovateľ nepreukázal, že skutočne doručil k tomuto e-mailu aj prílohu - návrh na predbežné prerokovanie nároku. Povinnosťou navrhovateľa bolo už v konaní pred správny orgánom - odporcom predkladať dôkazy. Nie je zrejmé, z akého dôvodu navrhovateľ predložil odporcovi len žiadosť o predbežné prerokovanie doručenú Ministerstvu spravodlivosti SR dňa 17.05.2012 a e-mail z 14.05.2012 predložil až v konaní pred krajským súdom. Z odpovede ministerstva na predmetnú žiadosť je zrejmé, že ministerstvo reaguje len na žiadosť doručenú osobne dňa 17.05.2012, pričom e-mail z 14.05.2012 ani len nespomína.

Nesprávna je aj námietka navrhovateľa v odvolaní ohľadom možného použitia § 42 ods. 1 O.s.p. - 3 dňová lehota na doplnenie originálom. Zákon o zodpovednosti za škodu je hmotnoprávny predpis, preto analógia s procesným predpisom akým je O.s.p. nie je možná. Rovnako nie je možné aplikovať ani správny poriadok.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k právnomu záveru, že v danom prípade ide o zrejmu bezúspešnosť sporu, v ktorom navrhovateľ žiada o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci, pretože písomná žiadosť o predbežné prerokovanie bola podaná až dňa 17.05.2012, t.j. v čase keď už bol nárok na náhradu škody premlčaný.

Právnym názorom odvolacieho súdu je správny orgán viazaný (§250ja ods. 4 O.s.p.).

O trovách odvolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 250l ods. 2 O.s.p. a podľa § 250k ods. 1 O.s.p. tak, že neúspešnému navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.